

Myndigheter ska samverka för att säkra medicinsk kompetens i rättsfall

Socialstyrelsen, Riksåklagaren och Rättsmedicinalverket har uppdragit åt sina chefsjurister att under våren skissa på samarbetsformer för att ge myndigheterna tillgång till varandras kompetens i ärenden som rör både juridik och medicin.

Riksåklagare Anders Perklev träffade på tisdagen Erna Zelmin Ekenhem, generaldirektör för Rättsmedicinalverket (RMV), och Lars-Erik Holm, generaldirektör för Socialstyrelsen, för att diskutera

hur polis och åklagare i framtiden ska kunna få tillgång till medicinsk kompetens i ärenden med sådana beröringspunkter.

Lars-Erik Holm berättar att Riksåklagaren (RÅ) och Socialstyrelsen redan 2007 inledde samtal om hälso- och sjukvårdslagstift-

Riksåklagare Anders Perklev.

Erna Zelmin Ekenhem, generaldirektör, RMV.

Lars-Erik Holm, generaldirektör, Socialstyrelsen.

ningen kontra straffrätten. Detta ämne aktualiserades åter efter att åklagaren inlett sin förundersökning mot nar-

kosläkaren för snart tre år sedan, och under 2009 hade de båda myndigheterna ytterligare ett möte men beslöt sedan att avvakta dom i målet. Och vid gårdagens möte deltog alltså även Rättsmedicinalverkets generaldirektör Erna Zelmin Ekenhem.

– Det var bra att vi hade mötet, säger hon och fortsätter:

– Vad finns det för tankar och erfarenheter som vi kan ta med oss för att inte hamna i det här läget igen när medicinen möter juridiken?

Utbildningsdepartementets hantering av narkosläkaren KU-anmäls

Riksdagens konstitutionsutskotts ordförande Peter Eriksson (MP) anmäler själv Tobias Krantz (FP), som var forskningsminister när narkosläkaren petades ur den regionala etikprövningsnämnden, för ministerstyre.

När narkosläkaren misstänktes för dråp hörde Utbildningsdepartementet av sig till henne per telefon för att meddela att hon inte längre skulle delta i nämndens sammanträden. Det berättade hon i den intervju med henne som Läkartidningen publicerade strax före jul, se nr 51–52/2011.

I KU-anmälan bekräftas uppgiften.

– Det tycks vara så att Tobias Krantz och en av hans närmaste medarbetare kontaktade läkaren och bad att hon inte ska gå på möten, säger Peter Eriksson.

Peter Eriksson skriver i anmälan att Utbildningsdepartementets rättschef Charlotte Abrahamsson per telefon i februari 2010 vid två tillfällen pratat med narkosläkaren och meddelat att hon inte fick delta vid etikprövningsnämndens sammanträden. Någon skriftlig be-

Ur Läkartidningen nr 51–52/2011; intervju med narkosläkaren.

kräftelse utgick inte, trots att narkosläkaren begärde det. Rättschefen kontaktade också, enligt KU-anmälan, narkosläkarens offentliga försvarare, advokaten Björn Hurtig, med samma budskap.

– Min bedömning är att statsråden inte ska gå in och styra på en sådan nivå om ledamöter i en nämnd ska gå på nästa möte. Finns det synpunkter på det bör det vara regeringen som fattar ett beslut om att entlediga personen i fråga.

Något regeringsbeslut om entledigande av narkosläkaren finns emellertid inte. »Däremot kontaktar tjänsteman på departementet på uppdrag av statsrådet, ledamoten och begär att hon inte ska tjänstgöra. Detta utan att ens ordföranden

i nämnden uttryckt missnöje eller önskemål om detta», skriver Peter Eriksson.

Peter Eriksson säger att han i egenskap av ordförande i konstitutionsutskottet inte brukar göra anmälningar så ofta.

– Men jag tyckte att det här är ett så tydligt exempel och att det är av principiell karaktär. Svenska ministrar ska inte gå in och styra på det här viset.

Peter Eriksson ifrågasätter i anmälan om det ovan beskrivna agerandet är förenligt med hur regeringen ska styra riket och om det är förenligt med grundläggande rättsliga principer om att åtalade är oskyldiga intill dess att domstol funnit annat.

Han påpekar också i anmälan att domstolen i det här fallet så småningom funnit personen oskyldig. »Jag vill att Konstitutionsutskottet granskar om förutvarande statsrådets agerande varit förenligt med gällande rätt«, avslutar Peter Eriksson sin anmälan.

I maj månad fattar konstitutionsutskottet beslut i alla vårens ärenden.

Sara Gunnarsdotter

Lars-Erik Holm säger att det efter Läkartidningens artikel, där narkosläkaren gav sin syn på historien, har framgått att det finns ett behov av tillgång på medicinsk kompetens under arbetet med polisutredningar och förundersökningar.

– För oss handlar det om hur vi kan utveckla samarbetet och säkerställa tillgängligheten på medicinsk kompetens för polis och åklagare. Vi förde också en diskussion kring hur tillämplig straffrätten är för medicinsk verksamhet, säger Lars-Erik Holm.

– Men också hur vi kommunicerar, säger Erna Zelmin Ekenhem. Att det inte ska råda oklarheter vilket budskap som vi för fram från olika håll.

Hon hoppas att förbättrad kommunikation ska kunna stävja diskussioner som handlar om att de olika disciplinerna inte förstår varandra.

– Vi är alla eniga om att det är viktigt att dra slutsatser och lärdomar av fallet, säger Anders Perklev.

Nu ska de tre myndigheternas chefsjurister arbeta med frågorna. Lars-Erik Holm berättar att de ska återkomma med ett förslag för de framtida

»Vi är alla eniga om att det är viktigt att dra slutsatser och lärdomar av fallet.«

da samverkansformerna under våren.

Parallellt med myndigheternas samarbete fortsätter riksåklagare Anders Perklev sin genomgång av handläggningen av hela ärendet som också Justitiekanslern (JK) granskar utifrån ett antal anmälningar.

– Vi kommer att ha kontakt för att stämma av vilka delar vi arbetar med, för att undvika dubbelarbete, säger han.

Erna Zelmin Ekenhem tycker att det är positivt att också JK fått ärendet på sitt bord.

– Det har ju varit så många tankar och synpunkter, så det är bra att en extern granskare tittar på fallet och reder ut om några fel begåtts.

Hon säger att RMV självklart påverkats av den kritik som framförts men att det är viktigt att som myndighet alltid vara beredd på att bli ifrågasatt och vara lyhörd för det som förs fram.

– Och vissa delar av kritiken har vi kunnat se handlar om just kommunikation.

Erna Zelmin Ekenhem säger att man på RMV nu bland annat diskuterar hur de utlåtanen som myndigheten lämnar ska kunna kvalitetssäkras ytterligare.

– Vi för en ständig dialog om hur vi ska jobba och den här situationen har blivit en extra injektion för oss.

Anders Perklev påpekar att fallet är unikt i många avseenden, både vad misstankarna gällde och hela handeringen. Mer vill han inte specificera.

Anders Perklev håller med om att ärendet tog väldigt lång tid och hoppas att hans egen handläggning inte ska bli lika utdragen, utan att RÅ:s genomgång ska pågå under våren.

Sara Gunnarsdotter
sara.gunnarsdotter@lakartidningen.se

Örebro-läkare inspirerade allmänläkarna i Värmland. Ur Läkartidningen nr 29–31/2011.

Allmänläkarupprop gav ytterligare anslag i Värmland

Landstinget i Värmland höjer kapiteringsersättningen i vårdvalet och satsar 10 miljoner kronor på ST-utbildningen i allmänmedicin.

Efter att ett 100-tal distriktsläkare i Örebro 2010 skrivit under ett manifest för bättre förutsättningar i primärvården, beslutade politikerna i maj 2011 att satsa 53 miljoner kronor, bland annat på att rekrytera fler allmänläkare (LT nr 29-31/2011).

Inspirerade av kollegerna i Örebro gick i våras 160 allmänläkare i Värmland ut med ett liknande upprop för »rimliga arbetsvillkor för en god primärvård«. Ett möte med landstingspolitikerna resulterade i att 19 miljoner kronor omfördelades till primärvården, se artikeln »Läkare i Värmland har inspirerats av Örebro«. Nu har landstinget i Värmland beslutat att skjuta till ytterligare medel. 20 av de 200 miljoner kronor som en beslutad

»Politikerna fick upp ögonen för den snedfördelning som finns mellan kraven på primärvården och de resurser vi har.«

skatthöjning kommer att inbringa går till att höja kapiteringsersättningen i vårdvalet.

Fredrik Carlstedt, distriktsläkare i Filipstad och en av läkarna bakom uppropet, menar att uppropet och den dialog med beslutsfattarna som det ledde till har haft en stor påverkan.

– Politikerna fick upp ögonen för den snedfördelning som finns mellan kraven på primärvården och de resurser vi har.

För att motverka bristen på allmänläkare ska landstinget även satsa 10 miljoner kronor på ST-utbildningen i allmänmedicin.

Michael Lövtrup

Besk kritik av dostjänst

Läkare har under många år pekat på brister med dostjänsten ApoDos och det tillhörande webbverktyget e-dos utan att få gehör från Apoteket. Det konstaterar Läkarförbundet i sitt remissvar på Läkemiddelsverkets pågående utvärdering av ApoDos.

Bland de många problemen med systemet nämns:

- Det är komplicerat att lägga upp nya patienter och att göra ändringar i en ordination.
- Det finns en risk för slentrianmässiga förnyelser av ordinationer.
- Att korrigera ett felaktigt recept är besvärligt, vilket innebär en patientsäkerhetsrisk.
- Patienter missar att andra läkemedel kräver aktiv beställning.
- Det tar för lång tid mellan ordination och leverans.
- Dosrecepten ger en felaktig bild av patientens läkemedelsanvändning eftersom läkemedel som inte hämtats ut finns med.

Enligt Läkarförbundet har den pågående utredningen ett »utpräglat apoteksfokus« och ser varken till sjukvårdspersonalens eller till patienternas perspektiv. ■

Nej till europeiska specialistbevis

Överläkarsföreningarna i Danmark och Norge samt Sjukhusläkarna i Sverige säger i ett gemensamt uttalande att utfärdande av specialistbevis bör förbli en nationell angelägenhet, och tar därmed avstånd från tanken på gemensamma europeiska specialistexamen.

För att all specialistutbildning i Europa ska var likvärdig bör dock minimilängden vara densamma. Idag varierar minimikravet mellan 3 och 5 år beroende på specialitet.

Värderingen av ST-läkarens kunskaper bör ske genom kontinuerlig (formativ) bedömning, som är fallet i de skandinaviska länderna i dag, och inte genom slutexamen. ■